

رازگشایی ترجمه: معرفی ترجمه برای غیر مترجمان

نویسنده:
لینه بوکر

مترجمان:

سالار لیمویی

دانشجوی کارشناسی ارشد مترجمی دانشگاه اصفهان

دکتر محمود افروز

دانشیار دانشگاه اصفهان

- سرشناسه : باوکر، لین، ۱۹۶۹- م. Bowker, Lynne, 1969-
عنوان و نام پدیدآور : رازگشایی ترجمه: معرفی ترجمه برای غیرمترجمان/نویسنده لینه بوکر؛ مترجمان سالار لیمویی، محمود افروز؛ ویراستار ادبی زهره طاهری اندانی
مشخصات نشر : اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۴۰۴
مشخصات ظاهری : ن، ۲۶۳ ص.
فروست : انتشارات دانشگاه اصفهان؛ ۷۸۵.
شابک : 978-600-110-253-0
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
یادداشت : عنوان اصلی: De-mystifying translation: introducing translation to non-translators, 2023.
یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۵۹-۲۶۳
یادداشت : نمایه
عنوان دیگر : معرفی ترجمه برای غیرمترجمان
موضوع : ترجمه -- راهنمای آموزشی
Translating and interpreting -- Study and teaching
شناسه افزوده : لیمویی، سالار، ۱۳۷۹-، مترجم
Limuee, Salar, 2000- : شناسه افزوده
افروز، محمّد، ۱۳۶۳-، مترجم : شناسه افزوده
Afrouz, Mahmoud : شناسه افزوده
دانشگاه اصفهان : شناسه افزوده
University of Isfahan : شناسه افزوده
P ۳۰۶ : رده بندی کنگره
۴۱۸/۰۲ : رده بندی دیویی
۱۰۱۲۶۷۶ : شماره کتابشناسی ملی

عنوان کتاب: رازگشایی ترجمه: معرفی ترجمه برای غیرمترجمان
مترجمان: سالار لیمویی، محمود افروز
ویراستار ادبی: زهره طاهری اندانی
ناشر: دانشگاه اصفهان
نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۴
شمارگان: ۱۰۰۰
ناظر فنی: رضا نیکبخت
چاپ و صحافی: دانشگاه اصفهان
قیمت: ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال

تمامی حقوق نشر برای ناشر محفوظ است.

مراکز فروش کتاب

اصفهان: دانشگاه اصفهان، چاپخانه دانشگاه، تلفن: ۰۳۱-۳۷۹۳۲۱۸۵ و ۰۳۱-۳۷۹۳۲۰۹۲
پست الکترونیکی: press@res.ui.ac.ir فروش الکترونیکی کتاب: <https://press.ui.ac.ir>
- میدان آزادی، خیابان دانشگاه، فروشگاه کتاب دانشگاه اصفهان تلفن: ۰۳۱-۳۷۹۳۲۰۶۸
تهران: میدان انقلاب، خیابان شهید لبافی‌نژاد، بین ۱۲ فروردین و اردیبهشت، پلاک ۲۳۸
مؤسسه کتابیران، مرکز پخش کتاب‌های دانشگاهی، تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۴۴۰۹ و ۰۲۱-۶۶۴۱۱۱۷۳ - ۰۲۱

پیشگفتار مترجمان

لینه بوکر، نویسنده کتاب، مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد خود را در رشته ترجمه و زبان‌شناسی کاربردی و دکترای خود را در رشته مهندسی زبان دریافت کرده است. بوکر طی ۲۲ سال گذشته، چهار جلد کتاب و مقالاتی متعدد در حوزه‌های متفاوت ترجمه و زبان‌شناسی به چاپ رسانده است که عبارت‌اند از: رازگشایی ترجمه: معرفی ترجمه برای غیرمترجمان (۲۰۲۳)؛ ترجمه ماشینی و پژوهش جهانی: به سوی بهبود سواد ترجمه ماشینی در جامعه علمی^۱ (۲۰۱۹) که نویسنده دیگر کتاب جایرو بوئیتراگو سیرو^۲ است؛ کار با زبان تخصصی^۳ (۲۰۰۲) با همراهی جنیفر پیرسون؛ و فناوری ترجمه به کمک رایانه: مقدمه کاربردی^۴ (۲۰۰۲).

کتاب حاضر، رازگشایی ترجمه: معرفی ترجمه برای غیرمترجمان، تازه‌ترین کتاب ترجمه برای مبتدیان است و جزو کتاب‌های پرفروش در حوزه ترجمه قرار گرفته است.

لینه بوکر در سال ۲۰۱۵ جایزه بهترین مقاله درباره «آموزش سرعت» در کلاس درس ترجمه علمی - فنی را از سوی انجمن مطالعات ترجمه کانادا دریافت کرد. طبق برون‌دادهای مؤلف، می‌توان چنین گفت که بوکر بیشتر زمان پژوهش خود را صرف ترجمه ماشینی و فناوری‌های مرتبط با حوزه یادشده کرده است. او با توجه به تجربه و دانش گسترده‌اش در حوزه ترجمه و فناوری‌های زبان، یکی از چهره‌های برجسته و تأثیرگذار در این زمینه به شمار می‌رود. پژوهش‌ها و برون‌دادهای علمی این نویسنده به توسعه و پیشرفت حوزه مطالعات ترجمه کمک شایانی کرده است. از نگاه لینه بوکر، افراد باید دیدی وسیع‌تر نسبت به پیشه ترجمه پیدا کنند.

از جمله ضرورت‌های ترجمه کتاب می‌توان به موجود نبودن هیچ کتاب ترجمه‌شده یا تألیفی

¹ Machine Translation and Global Research: Towards Improved Machine Translation Literacy in the Scholarly Community

² Jairo Buitrago Ciro

³ Working with Specialized Language

⁴ Computer-aided Translation Technology: A Practical Introduction

در کشور اشاره کرد که در بهروز بودن، تازگی مطالب، نوآوری در تبیین مطالب، اعتبار ناشر، و غنای محتوا، مشابه یا در سطح کتاب فعلی باشد و بتواند هم‌زمان هم طیف عامه مردم و هم دانشجویان نوورود به رشته ترجمه را از مسائل کلیدی و زیربنایی این حوزه بهره‌مند کند.

اهداف کتاب رازگشایی ترجمه از این قرار است:

الف) آشناسازی عموم مردم یا دانشجویان رشته‌های غیرترجمه با رشته مطالعات ترجمه، فرایند عملی ترجمه، مفاهیم بنیادین نظری در این حوزه و حرفه مترجمی - افرادی که عموماً هیچ مطالعه تخصصی درباره ترجمه نداشته‌اند، اما به یادگیری بیشتر در این حوزه علاقه‌مند هستند، از جمله مخاطبان بالقوه کتاب خواهند بود؛

ب) تبیین اطلاعات روزآمد به زبان ساده برای افراد تازه‌وارد به حوزه ترجمه و دانشجویان سال‌های اول و دوم کارشناسی زیرشاخه‌های زبان انگلیسی - از آنجا که هر یک از زیرشاخه‌های دیگر زبان انگلیسی (آموزش ادبیات انگلیسی) و رشته زبان‌شناسی واحد درسی «اصول و روش ترجمه» را می‌گذرانند، این دانشجویان می‌توانند از این کتاب برای درک بهتر مفاهیم بنیادین ترجمه و نیز مفاهیم به‌روز در این حوزه بهره‌گیرند؛

پ) ارائه نظام‌مند با لحاظ سیر منطقی و منسجم مطالب در حوزه مطالعات ترجمه - فصول کتاب بسیار نظام‌مند طراحی شده‌اند و آگاهی تقریباً جامعی درباره مباحث ذیل ارائه می‌دهند: مباحث تاریخی، کاربردهای ترجمه، دسته‌بندی انواع ترجمه‌های کتبی و شفاهی، دستمزد و حقوق مترجمان و معرفی ابزارهای سودمند ترجمه، ماشین‌های ترجمه و هوش مصنوعی در ترجمه.

ت) آشناسازی مخاطب با طیفی وسیع از کتاب‌ها و مقالات مرتبط با هر مبحث و تدوین تمرین‌های کاربردی - انتهای هر فصل تکالیف و پژوهش‌های ساده اما بسیار کارآمد طراحی و بهترین کتاب‌ها و مقالات در هر مبحث برای مطالعه بیشتر معرفی شده‌اند. موارد یادشده در درک عمیق‌تر و یادگیری کامل‌تر مخاطبان مؤثر خواهند بود.

کتاب حاضر در سال ۲۰۲۳ توسط انتشارات بین‌المللی راتلج به چاپ رسیده و تا به امروز به زبان فارسی ترجمه نشده است. کلیه مطالب کتاب به‌روز هستند. در بیشتر بخش‌های این کتاب، به دلیل علمی و رسمی بودن مطالب، عمدتاً از روش ترجمه ارتباطی نیومارک استفاده شده است. دلیل این انتخاب، ایجاد متنی روان و طبیعی (natural) است. این نوع ترجمه برای بسیاری از متون به ویژه متن‌های غیرادبی، فنی و متون آموزشی به کار گرفته می‌شود.

هرچند تلاش شده است تا در ترجمه کتاب توجه به خوانش روان خوانندگان فارسی‌زبان در اولویت قرار داشته است، در برخی از مثال‌های موجود امکان ترجمه به فارسی وجود نداشت؛ زیرا ترجمه آن‌ها به فارسی هدف یادگیری از رهگذر آن مثال ویژه را کاملاً از میان می‌برد. در ترجمه بخش‌هایی از کتاب با واژگان تخصصی ورزشی، علمی و فناوری، از روش وام‌گیری یا ترجمه تحت‌اللفظی استفاده شده است؛ زیرا تمام توجه روی یادگیری مسائل ترجمه و تفاوت‌ها و شباهت‌های زبان‌ها نسبت به یکدیگر متمرکز بوده است. به طور کلی، سعی بر آن بوده است تا در حد امکان از واژگان مصوب فارسی برای اصطلاحات عامیانه و مرسوم استفاده شود. بدیهی است، به دلیل اختلاف مشخص ساختار زبان انگلیسی با زبان فارسی، در ترجمه این کتاب از تغییرات ترجمه (Shifts) - شامل، تغییرات ساختاری، طبقه‌ای، بخشی و تغییرات درون‌ساختاری - نیز استفاده شده است.

امید است مخاطبان کتاب از مطالعه این اثر بهره‌مکفی ببرند.

مترجمان

کتابسازان دانشگاه اصفهان

انتشارات دانشگاه اصفهان

رازگشایی ترجمه

کتاب حاضر برای دانشجویان سایر رشته‌ها و خوانندگانی که مترجم نیستند، مقدمه‌ای مفید شامل آشنایی با مفاهیم بنیادین در حوزه مطالعات ترجمه فراهم می‌آورد. این کتاب آگاهی و درک بیشتری از آنچه در ترجمه رخ می‌دهد، در اختیار دانشجویان غیرشاغل در حرفه ترجمه قرار می‌دهد؛ همچنین، با فراهم کردن ابزارهایی برای نیازهای ترجمه شخصی خوانندگان، رویکردی اخلاقی را در ترجمه ترغیب می‌کند و بینشی عمیق نسبت به پیشه ترجمه ارائه می‌دهد.

کتاب رازگشایی ترجمه مفاهیم بنیادین ترجمه را در کنار ابزارهای فناورانه ترجمه و منابع کارآمد و به‌روز در این حوزه پوشش می‌دهد. هر فصل شامل موارد زیر است: فعالیت‌های عملی، مطالب برای مطالعه بیشتر و خلاصه‌ای از نکات اصلی برای استفاده در کلاس، تدریس برخط و خودآموزی. واژه‌نامه‌ای نیز از اصطلاحات مهم در انتهای کتاب گنجانده شده است.

رازگشایی ترجمه: معرفی ترجمه برای غیرمترجمان برای مخاطبان زیر کتابی مفید خواهد بود: افراد غیرمتخصصی که قصد گذراندن دوره ترجمه دارند؛ افرادی که به یادگیری بیشتر درباره پیشه ترجمه، فرایند عملی ترجمه و مقوله‌های نوین نظری در مطالعات ترجمه علاقه‌مند هستند.

لینه بوکر استاد تمام دانشکده ترجمه و ترجمه شفاهی، دانشگاه اوتاوا در کانادا، و مترجم رسمی انجمن مترجمان و مترجمان شفاهی اونتاریو است. وی نویسنده کتاب‌هایی همچون فناوری ترجمه با کمک رایانه (۲۰۰۲)، کار با زبان تخصصی (۲۰۰۲)، و ترجمه ماشینی و پژوهش جهانی (۲۰۱۹) است.

انتشارات دانشگاه اصفهان

فهرست مطالب

عنوان.....	شماره صفحه
پیشگفتار مترجمان.....	أ
رازگشایی ترجمه.....	۵۰
تقدیر و تشکر.....	م
مقدمه: چرا این کتاب؟.....	۱
این کتاب برای چه کسی است؟.....	۴
محتوای کتاب چیست؟.....	۶
نکات مهم در این فصل.....	۸
موضوعاتی برای مباحثه.....	۹
بیشتر بدانید.....	۱۰
فصل اول: مفاهیم و اصطلاحات بنیادی در ترجمه.....	۱۱
ترجمه چیست؟.....	۱۱
منظور از مبدأ، هدف و معادل چیست؟.....	۱۳
چه چیزی ترجمه می‌شود؟.....	۱۵
وفاداری مترجم چه جایگاهی دارد؟.....	۱۷
چه چیزی در فرایند ترجمه دخیل است؟.....	۱۹
آیا درست است که ... ؟.....	۲۱
آیا درست است که همه مترجمان به چندین زبان صحبت می‌کنند؟.....	۲۲
آیا درست است که همه افراد دوزبانه (یا چندزبانه) مترجم‌های خوبی می‌شوند؟.....	۲۲
آیا درست است که ترجمه و ترجمه شفاهی مثل هم هستند؟.....	۲۲
آیا درست است که ترجمه فقط جایگزینی واژگان در یک زبان با واژگان در زبان دیگر است؟.....	۲۳
آیا درست است که مترجم خوب می‌تواند متن درباره هر موضوعی را ترجمه کند؟.....	۲۳
آیا درست است که یک ترجمه درست و کامل برای هر متن وجود دارد؟.....	۲۴
آیا درست است که ترجمه عملاً غیرممکن است؟.....	۲۴
آیا درست است که رایانه‌ها قرار است در آینده‌ای نزدیک جایگزین مترجمان شوند؟.....	۲۵

۲۶	ملاحظات پایانی
۲۶	نکات مهم این فصل
۲۸	موضوعاتی برای مباحثه
۲۹	تمرین ها
۲۹	بیشتر بدانید
۳۱	فصل دوم: تاریخچه مختصر ترجمه
۳۲	برج بابل
۳۲	هفتادگانی (قرن سوم قبل از میلاد)
۳۳	سنگ روزتا (۱۹۶ قبل از میلاد)
۳۳	سنت جروم (حدود ۳۴۲-۴۲۰)
۳۴	ژوان زانگ (۶۰۲-۶۶۴)
۳۵	بیت الحکمه (قرن نهم تا سیزدهم)
۳۵	مکتب تولدو (قرن نهم تا سیزدهم)
۳۶	انتشارات گوتنبرگ (حدود سال ۱۴۴۰)
۳۷	ویلیام تیندل (حدود ۱۴۹۴ تا حدود ۱۵۳۶)
۳۷	لامالینچ (حدود سال های ۱۵۰۱-۱۵۵۰)
۳۸	آن سالیوان (۱۸۶۶-۱۹۳۶)
۳۹	رمزگویندگان ناواهو (۱۹۴۲-۱۹۴۵)
۳۹	سازمان ملل (۱۹۴۵)
۴۰	دادگاه نورنبرگ (۱۹۴۵-۱۹۴۶)
۴۱	یادداشت نامه ویور (۱۹۴۹)
۴۲	فدراسیون بین المللی مترجمان (۱۹۵۳)
۴۳	اینترنت و وب جهان گستر (از دهه ۱۹۸۰ تا کنون)
۴۳	ملاحظات پایانی
۴۴	نکات مهم این فصل
۴۶	موضوعاتی برای مباحثه
۴۷	تمرین
۴۷	بیشتر بدانید
۴۹	فصل سوم: پیشه مترجمی در حال حاضر
۵۰	حرفه ای بودن به چه معناست؟
۵۱	صنعت ترجمه چیست؟
۵۵	مترجمان چگونه کار می کنند؟
۶۰	درباره حقوق و رضایت شغلی چطور؟
۶۴	انجمن های حرفه ای چه هستند؟
۶۶	مترجمان حرفه ای به چه نوع آموزشی نیاز دارند؟

۶۸.....	ملاحظات پایانی
۶۸.....	نکات مهم این فصل
۷۰.....	موضوعاتی برای مباحثه
۷۱.....	تمرین‌ها
۷۲.....	بیشتر بدانید
۷۳.....	فصل چهارم: واژگان، اصطلاحات و منابع واژگانی
۷۵.....	چه تفاوتی بین زبان برای اهداف عمومی و زبان برای اهداف خاص وجود دارد؟
۷۹.....	در فرهنگ لغت چه چیزی هست؟
۸۳.....	بانک اصطلاحات چیست؟
۸۷.....	منابع واژگانی چه سودی برای ترجمه دارند؟
۸۸.....	فرهنگ‌نویسان و اصطلاح‌شناسان چه نقش دیگری دارند؟
۸۹.....	ملاحظات پایانی
۹۰.....	نکات مهم این فصل
۹۲.....	موضوعاتی برای مباحثه
۹۳.....	تمرین‌ها
۹۴.....	بیشتر بدانید
۹۷.....	فصل پنجم: سایر ابزارها و منابع
۹۸.....	چطور می‌توانم بفهمم آیا یک ابزار یا منبع مفید است؟
۱۰۱.....	چه نوع منابعی برای مترجمان مفید هستند؟
۱۰۲.....	چطور می‌توانم منابع زبان‌شناختی برای ترجمه پیدا کنم؟
۱۰۳.....	واژه‌یاب‌های دوزبانه برخط چه هستند؟
۱۰۸.....	انجمن‌های ترجمه و تالارهای گفت‌وگو چه هستند؟
۱۰۹.....	چه ابزارهایی از بازنگری پشتیبانی می‌کنند؟
۱۱۰.....	ملاحظات پایانی
۱۱۱.....	نکات مهم این فصل
۱۱۲.....	موضوعاتی برای مباحثه
۱۱۳.....	تمرین‌ها
۱۱۴.....	بیشتر بدانید
۱۱۷.....	فصل ششم: ترجمه ماشینی
۱۱۸.....	داستان پیدایش ترجمه ماشینی چیست؟
۱۱۹.....	تلاش‌های اولیه: ترجمه ماشینی قانون‌محور
۱۲۰.....	دست‌اندازی در مسیر: گزارش ALPAC
۱۲۱.....	روش جدید تفکر: ترجمه ماشینی داده‌محور
۱۲۳.....	امروز کجا هستیم؟ ترجمه ماشینی عصبی و ظهور نیاز روزافزون به سواد ترجمه ماشینی
۱۲۴.....	سواد ترجمه ماشینی چیست؟

۱۲۵.....	برخی از پیامدهای رویکردهای داده‌محور کدام‌اند؟
۱۳۰.....	چرا شفافیت مهم است؟
۱۳۲.....	چه چیزی در ارزیابی ریسک دخیل است؟
۱۳۳.....	چگونه می‌توانیم با ترجمه ماشینی تعامل داشته باشیم؟
۱۳۶.....	ملاحظات پایانی
۱۳۶.....	نکات مهم این فصل
۱۳۸.....	موضوعاتی برای مباحثه
۱۳۸.....	تمرین‌ها
۱۴۰.....	بیشتر بدانید
۱۴۳.....	فصل هفتم: بومی‌سازی
۱۴۴.....	GILT چیست؟
۱۴۸.....	چرا بومی‌سازی اهمیت دارد؟
۱۴۹.....	چه چیزی بومی‌سازی می‌شود؟
۱۵۰.....	چگونه زبان‌ها از منطقی به منطقه دیگر با هم فرق می‌کنند؟
۱۵۲.....	کدام عناصر غیرزبانی بین‌گونه‌های زبانی متفاوت هستند؟
۱۵۴.....	چه ابزار و منابعی به بومی‌سازی کمک می‌کنند؟
۱۵۸.....	ملاحظات پایانی
۱۵۹.....	نکات مهم این فصل
۱۶۰.....	موضوعاتی برای مباحثه
۱۶۱.....	تمرین‌ها
۱۶۲.....	بیشتر بدانید
۱۶۵.....	فصل هشتم: اقتباس و ترجمه خلاقانه
۱۶۶.....	ترجمه خلاقانه چه تفاوتی با بومی‌سازی و ترجمه دارد؟
۱۶۸.....	ترجمه خلاقانه چگونه است؟
۱۷۱.....	چرا ترجمه خلاقانه اهمیت دارد؟
۱۷۳.....	مترجمان خلاق چگونه کار می‌کنند؟
۱۷۶.....	ملاحظات پایانی
۱۷۶.....	نکات مهم این فصل
۱۷۷.....	موضوعاتی برای مباحثه
۱۷۷.....	تمرین‌ها
۱۷۹.....	بیشتر بدانید
۱۸۱.....	فصل نهم: خلاصه‌سازی و ارتباط چندحالتی
۱۸۲.....	خلاصه چیست؟
۱۸۴.....	خلاصه‌سازی چطور به ساخت مهارت‌های ترجمه کمک می‌کند؟
۱۸۵.....	چطور خلاصه‌ای کارآمد بنویسید؟

مرحله ۱: ادراک.....	۱۸۶
مرحله ۲: تجزیه و تحلیل.....	۱۸۷
مرحله ۳: انتخاب.....	۱۸۷
مرحله ۴: فشرده سازی.....	۱۸۸
مرحله ۵: پیش نویس.....	۱۸۹
مرحله ۶: بازبینی.....	۱۸۹
ارتباط چندحالتی چیست؟.....	۱۹۰
خلاصه سازی و ارتباط چندحالتی چطور در بافت ترجمه کنار هم قرار می گیرند؟.....	۱۹۱
نکات پایانی.....	۱۹۲
نکات مهم این فصل.....	۱۹۳
موضوعاتی برای مباحثه.....	۱۹۴
تمرین ها.....	۱۹۵
بیشتر بدانید.....	۱۹۵
فصل دهم: ترجمه دیداری- شنیداری.....	۱۹۷
آیا ترجمه دیداری شنیداری پیشرفتی جدید است؟.....	۱۹۸
برخی از چالش های کلی در ترجمه دیداری شنیداری چه هستند؟.....	۱۹۹
چه چیزی در زیرنویس دخیل است؟.....	۲۰۱
در دوبله چه چیزی دخیل است؟.....	۲۰۳
چه چیزی در صداگذاری دخیل است؟.....	۲۰۵
چه چیزی بر انتخاب روش ترجمه دیداری شنیداری تأثیر می گذارد؟.....	۲۰۵
چه کسی ترجمه دیداری شنیداری را انجام می دهد؟.....	۲۰۷
این تکنیک ها چطور فراتر از ترجمه به کار می روند؟.....	۲۱۰
نکات پایانی.....	۲۱۲
نکات مهم این فصل.....	۲۱۳
موضوعاتی برای مباحثه.....	۲۱۴
تمرین ها.....	۲۱۵
بیشتر بدانید.....	۲۱۶
فصل یازدهم: ترجمه شفاهی.....	۲۱۹
انواع مختلف ترجمه شفاهی کدام اند؟.....	۲۲۰
محیط های مختلف ترجمه شفاهی کدام اند؟.....	۲۲۴
چه چیز دیگری بر ترجمه شفاهی تأثیر می گذارد؟.....	۲۲۶
در ترجمه شفاهی زبان اشاره ای چطور؟.....	۲۲۸
در رابطه با ترجمه شفاهی غیر حرفه ای چطور؟.....	۲۲۹
برای مترجم شفاهی پرورش چه مهارت های مهمی نیاز است؟.....	۲۳۱
ملاحظات پایانی.....	۲۳۳

۲۳۴.....	نکات مهم این فصل
۲۳۶.....	موضوعاتی برای مباحثه
۲۳۶.....	تمرین‌ها
۲۳۹.....	بیشتر بدانید
۲۴۱.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۴۱.....	چه چیزهایی آموختید؟
۲۴۵.....	از اینجا قرار است به کجا برسید؟
۲۴۸.....	موضوعاتی برای مباحثه
۲۴۹.....	تمرین‌ها
۲۴۹.....	بیشتر بدانید
۲۵۱.....	فهرست اصطلاحات
۲۵۷.....	نمایه موضوعی
۲۵۹.....	منابع

انتشارات دانشگاه اصفهان

تقدیر و تشکر

این کتاب از طریق تعاملات با دانشجویان تمامی رشته‌ها و زمینه‌های مختلف زبان‌شناختی و فرهنگی شکل گرفته است که به یادگیری بیشتر درباره ترجمه ابراز علاقه کرده‌اند؛ به ویژه کسانی که در TRA1301: دوره مقدماتی بر ترجمه در دانشگاه اوتاوا بین سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۲۲ مشارکت داشته‌اند. ایجاد و آموزش این دوره بسیار مفید بوده است و من از تمام دانشجویان به خاطر به اشتراک گذاشتن نگرش‌های مختلف و تجربیاتشان در زمینه ترجمه و به خاطر مشارکتشان در دوره و بازخوردشان درباره مطالب قدردانی می‌کنم.

انجمن پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی کانادا به من بورسیه‌ای اعطا کرد تا درباره نحوه تعامل هرروزه افراد با ترجمه، به ویژه در محیط دیجیتال اطلاعات بیشتری کسب کنم. همچنین، به خاطر دو بورسیه‌ای که در سال ۲۰۲۱ از سوی خدمات پشتیبانی تدریس و آموزش دانشگاه اوتاوا به عنوان بخشی از نوآوری یادگیری تلفیقی‌شان اعطا شد، سپاسگزارم. این کمک‌های مالی به من امکان داد تا دارا اوکانر^۱ و جولیان زاپاتا روها^۲ را استخدام کنم. هر دو از فارغ‌التحصیلان بسیار با استعداد دانشکده ترجمه و ترجمه شفاهی بودند - که در توسعه برخی از مطالب برای نسخه‌های اولیه پودمان‌های برخط برای TRA1301 با من کار کردند. دانشکده هنر بودجه بیشتری در طول دوران همه‌گیری کووید-۱۹ فراهم کرد که با آن دستیارانی از میان فارغ‌التحصیلان به نام‌های هیلی دی‌یانگ^۳، ماری هلن هی^۴، رانیا جاران^۵ و کاترین واکر^۶ را استخدام کردم، که از حمایتشان در همیاری گروه‌ها و انجمن‌های مباحثه برخط بسیار قدردانی می‌شود.

¹ Dara O'Connor

² Julián Zapata Rojas

³ Hailey De Jong

⁴ Marie-Hélène He

⁵ Rania Jarrar

⁶ Katherine Walker

از همکارانم در دانشکده ترجمه و ترجمه شفاهی، به ویژه الیزابت مارشمن^۱ و صلاح باسالاما^۲، به خاطر حمایتشان زمانی که پیشنهاد تغییر ماهیت دوره TRA1301 را دادم و به خاطر تعامل با مدیریت دانشکده تا آن دوره را در هر سال تحصیلی در چندین جلسه ارائه کنند، که همچنان توجه دانشجویان زیادی را از سراسر دانشگاه برای ثبت نام در این دوره به خود جلب می کند، سپاسگزارم. از سرگئی تیولنف^۳، ویراستار مجموعه کتاب های مقدمه های روتلج بر ترجمه و ترجمه شفاهی، به خاطر کاشتن بذر این موضوع که می تواند کتاب درسی باارزشی به بار آرد، تشکر می کنم. هرچند این کتاب نهایتاً بخشی از آن مجموعه نشد، مشارکت و پشتیبانی سرگئی در آغاز موفقیت آمیز آن بسیار ارزشمند بود. به همین ترتیب، از کریستوفر دی. ملینگر^۴، بازبین طرح پیشنهادی اولیه سپاسگزارم که پیشنهادهای سازنده متعددی ارائه داد و به تقویت کار کمک کرد.

در آخر، از خانواده ام غیز تشکر می کنم. خواهرم لیس، خواهرزاده هایم جَسپر و اسکار، و والدینم کیت و جوئیس مگی تصمیم های شجاعانه ای گرفتند که تغییرات عمده و مهمی در زندگی با بروز بیماری همه گیر کووید-۱۹ به وجود آورند که الهام بخش من شد که باور کنم شکستن قالب ها می تواند ارزشمند باشد. نوجوانان مقید به دانشگاه من، نیکولاس و اِزمی، که هیچ یک از آن ها قصد نداشتند مترجم شوند و از این رو، سوزدهای آزمایشی عالی محسوب شدند - که نه فقط به من اجازه می دادند بسیاری از گفت وگوهای پای میز غذاخوری را به «بحث درباره کتاب» منحصر کنم، بلکه پیشنهادهای دیدگاه های خودشان را برای موضوع ها و فعالیت ها نیز ارائه می دادند. همسرم، پیتر، به ارائه پشتیبانی بلندمدت رایگان فناوری اطلاعات ادامه داد؛ در حالی که وظایف اضافی حول خانه را هم در طول دوره طاقت فرسای گنجاندن چندین دوره در قالبی برخط طی دوران بیماری همه گیر انجام می داد، که پس از آن دوره نوشتن عملی این کتاب آغاز شد. این کار بدون همکاری همه شما اتفاق نمی افتاد!

¹ Elizabeth Marshman

² Salah Basalamah

³ Sergey Tyulenev

⁴ Christopher D. Mellinger

مقدمه

چرا این کتاب؟

آیا تا به حال کتاب‌های مانگا را به زبان انگلیسی خوانده‌اید یا یک فیلم دوبله یا زیرنویس‌شده در نت‌فلیکس تماشا کرده‌اید؟ یا شاید حتی خودتان سعی کرده باشید یکی از انیمیشن‌های مورد علاقه‌تان یا برنامه‌های K-دراما را زیرنویس کنید؟ شاید به دوست یا یکی از اعضای خانواده که به زبان دیگری صحبت می‌کند کمک کرده باشید که فرمی را پر کند، ایمیلی را رمزگشایی کند، یا با فرد دیگری ارتباط برقرار کند؟ آیا از ابزاری مانند ترجمه‌گوگل برای صحبت با پیشخدمت رستوران یا راننده تاکسی در تعطیلات استفاده کرده‌اید؟ اگر چنین است، شما وارد دنیای ترجمه شده‌اید! ممکن است در آن لحظه زیاد به این موضوع فکر نکرده باشید، اما رشته تحصیلی مجزایی به نام «ترجمه» وجود دارد. این کتاب قصد دارد با دادن پیش‌نمایشی مختصر از دنیای شگفت‌انگیز ترجمه به شما، آن را را درگشایی کند.

ترجمه حرفه‌ای رشته تخصصی است که مستلزم آموزش خاص است؛ از این رو، معمولاً در دانشگاه‌ها برنامه درسی ویژه‌ای برای مطالعات ترجمه تدوین شده است. برای مثال، در اروپا، پروژه کارشناسی ارشد ترجمه اروپایی (EMT)¹ شبکه‌ای از بیش از ۸۰ برنامه آموزش مترجم است که در سراسر اروپا ارائه می‌شود. به همین شکل، آفریقا، آسیا، اقیانوسیه، و آمریکا نیز برنامه‌های تخصصی برای آموزش مترجمان ارائه می‌کنند. با این همه، لازم نیست به دلیل علاقه به ترجمه، برنامه‌ریزی شغلی مترجم حرفه‌ای داشته باشید. در واقع، داشتن کمی دانش درباره ترجمه می‌تواند به شما کمک کند تا برخی از چالش‌های مربوط را درک کنید، که در مقابل می‌تواند شما را در گرفتن تصمیمات آگاهانه درباره اعتماد به اطلاعاتی معین توانا کند.

¹ European Master's in Translation

یا شما را ترغیب‌تان کند تا در مواجهه با اطلاعات چندزبانه درک بهتری داشته باشید، یا شما را قادر می‌کند تا راه را برای ترجمه موفق دیگران هموار کنید.

بسیاری از عامه مردم درک بنیادین خود از ترجمه را با استفاده از منابعی از جمله داستان‌های علمی-تخیلی یا رسانه‌های مردمی می‌سازند. برای مثال، در برنامه‌هایی همچون *پیش‌تازان فضا* یا دکتر هو، فناوری‌هایی مانند «مترجم جهانی» یا «مدار ترجمه TARDIS» موجب می‌شوند ترجمه تا حدودی جادویی به نظر برسد. در همین حال، مقالات خبری درباره فناوری‌های ترجمه در تضاد هستند. از یک سو، رسانه‌ها گاهی در اینکه این ابزارها به زودی باعث بیکاری مترجمان می‌شوند، مبالغه می‌کنند. از سوی دیگر، آن‌ها معمولاً این ابزارها را به خاطر ترجمه ضعیف انواعی مشخص از متن‌ها، مانند شعر یا متن آواز، به سخره می‌گیرند. حتی کانال معروفی در یوتیوب به نام «ترجمه‌های در هم پیچیده» وجود دارد که توسط مالیندا کاتلین ریس^۱ ایجاد شده و شامل مجموعه‌ای است به نام «نشانه‌های ترجمه گوگل» و مجموعه دیگری به نام «ترجمه گوگل نقل قول‌های فیلم را خراب می‌کند». در بخشی از این برنامه، ریس متن آواز یا گفته معروفی از فیلم‌ها را انتخاب می‌کند و آن‌ها را با ابزارهای ترجمه ماشینی خودکار ترجمه می‌کند تا زمانی که متن‌ها طوری در هم می‌ریزند که قابل تشخیص نیستند و معمولاً بسیار مضحک می‌شوند! البته، هدف ریس ایجاد سرگرمی است و در این زمینه بسیار موفق بوده است؛ هرچند این رویکرد خاص در استفاده از ترجمه ماشینی خودکار بیانگر روش‌هایی دیگری که بتوان از آن‌ها استفاده کرد نیست. با این اوصاف، افرادی که دانش آن‌ها فقط از ترجمه ماشینی از «پیش‌تازان فضا»، «نشانه‌های ترجمه گوگل»، یا دیگر منابع رسانه مردمی به دست می‌آید، به احتمال زیاد دیدگاهی تحریف‌شده از قابلیت‌های این فناوری خواهند داشت.

البته، فناوری تنها حوزه ترجمه نیست که عوام مردم درباره آن تصور اشتباهی دارند. عمده مردم اعتقاد دارند ترجمه خوب کم‌وبیش نامحسوس است. به عبارت دیگر، اگر ترجمه‌ای به خوبی انجام شود، آنگاه خواننده حتی متوجه نخواهد شد که آنچه می‌خواند ترجمه است نه متن اصلی. در مقابل، اگر متنی به طور ضعیف ترجمه شده باشد، آنگاه ممکن است حاوی خطاهای معنایی، ساختارهای ناشیانه، یا اصطلاحات عجیب و خاصی باشد که ممکن است خواننده را دلسرد کند و نشانه آن باشد که متن ترجمه است و نه برشی از نوشته اصلی؛ در

¹ Malinda Kathleen Reese

نتیجه، افراد ممکن است به جای تحسین و قدردانی از ترجمه‌هایی که به‌خوبی انجام شده‌اند، تداعی‌های عمدتاً منفی نسبت به ترجمه پیدا کنند.

از سوی دیگر، شخصی ممکن است در حال تماشای یک رویداد مهم با ترجمه شفاهی هم‌زمان باشد. مترجم شفاهی هم‌زمان متخصص زبانی است که به‌گوینده گوش فرا می‌دهد و سپس، هم‌زمان، پیام آن‌گوینده را به زبان گفتاری یا اشاری دیگری منتقل می‌کند. مترجمان شفاهی هم‌زمان افراد حرفه‌ای بسیار متخصص و تعلیم‌دیده‌ای هستند؛ بنابراین، آن‌ها باعث می‌شوند این کار به طرزی فریبنده آسان به نظر برسد. اگر تنها تجربه کسی از ترجمه شفاهی تماشای یکی از این افراد حرفه‌ای ماهر است، پس می‌توان او را به خاطر اینکه فکر می‌کرده ترجمه شفاهی کاری ساده است بخشید؛ در حالی که در واقعیت بسیار چالش‌برانگیز است.

قابل درک است که بسیاری از افرادی که هرگز دوره ترجمه نگذرانده‌اند دیدگاهی عمیق یا ظریف از ترجمه ندارند؛ درست همان‌طور که بسیاری از افرادی که رانندگی می‌کنند ممکن است ندانند موتور خودرو چگونه کار می‌کند. درست است که مجبور نیستید برای آنکه ماشین را برانید همه چیز را درباره نحوه کار کردن موتور بلد باشید، داشتن دانش بنیادی به شما کمک می‌کند آن را کارآمدتر به کار بیندازید یا قبل از آنکه عواقب جدی‌تر شوند، مشکل آن را تشخیص دهید. در رابطه با ترجمه، عامه مردم ممکن است متوجه نشوند که بین ترجمه (که با زبان نوشتاری سروکار دارد) و ترجمه شفاهی (که با زبان گفتاری یا اشاری سروکار دارد) تفاوت وجود دارد. به علاوه، آن‌ها معمولاً باور دارند ترجمه با عملاً ناممکن است یا به طرزی مضحک آسان است؛ در حالی که حقیقت جایی بین این دو قرار می‌گیرد. علاوه بر این، بسیاری از افراد از ابزارهای ترجمه ماشینی رایگان برخط، مانند ترجمه گوگل یا ابزارهای مشابهی که در مرورگرها یا سکوها رسانه‌های اجتماعی قرار دارند، به شیوه‌ای بسیار نسنجیده استفاده می‌کنند و از برخی از ابزارهای رایگان بسیار مفید که می‌توانند به شکل بالقوه بسیار مفیدتر از آن‌ها باشند، بی‌اطلاع باقی می‌مانند. در نهایت، مردم ممکن است عملاً با مترجمان یا مترجمان شفاهی تعامل برقرار کنند بدون آنکه بدانند آن‌ها می‌تواند کار این متخصصان را تسهیل کنند و در نتیجه، تجربه و نتایج را برای همه افراد دخیل بهبود بخشند.

هرچند قابل فهم است که متوسط افراد درکی عمیق از ترجمه ندارند، با یادگیری حتی میزانی اندک درباره این رشته از مزایایی بهره‌مند می‌شوند؛ بنابراین، هدف کلی این کتاب کمک به افراد فاقد آموزش قبلی در زمینه ترجمه است تا درباره آنچه ترجمه را شامل می‌شود بیشتر بیاموزند و اینکه آن‌ها چگونه می‌توانند به کاربران آگاه‌تر خدمات ترجمه، محصولات

ترجمه‌شده و ابزارهای ترجمه تبدیل شوند. واضح است که شما بعد از خواندن این کتاب قادر نخواهید بود تحت عنوان مترجم حرفه‌ای کار کنید، اما هدف این نیست. در عوض، اهداف این کتاب عبارت‌اند از: افزایش آگاهی شما درباره آنچه در ترجمه دخیل است؛ از مترجمان و آثار ترجمه‌شده‌ای که ممکن است با آن‌ها مواجه شوید بیشتر ق‌ردانی کنید؛ داشتن این امکان که کاربر آگاه‌تر ابزارهایی همچون سیستم‌های رایگان ترجمه ماشینی برخط یا دیگر منابع ترجمه باشید؛ کمک به شما در شناخت محدودیت‌های خودتان و تعیین زمان ارجح یا ضروری روی آوردن به مترجم حرفه‌ای یا مترجم شفاهی به جای تلاش برای آنکه کار را خودتان انجام دهید؛ و ترغیب شما به تعامل با متخصصان زبان به نحوی که موفقیت آن‌ها به منافع دوطرفه شما کمک کند. و اگر بعد از یادگیری همه این‌ها احساس کردید برای فهم اطلاعات بیشتر درباره ترجمه الهام گرفتید، برای برداشتن گام بعدی و بررسی دوره‌هایی به منظور آموزش متخصصان ترجمه آماده خواهید بود. بسیار هم عالی! اما شما هنوز کاملاً در آن مرحله قرار ندارید.

این کتاب برای چه کسی است؟

همان‌طور که عنوان آن نشان می‌دهد، این کتاب قصد دارد موضوع ترجمه را برای افراد غیرمترجم معرفی کند. منظور ما از غیرمترجم کسی است که هیچ‌گونه آموزش رسمی در زمینه ترجمه دریافت نکرده است و ترجمه را به طور حرفه‌ای انجام نداده است (یعنی شغلی در این زمینه نداشته است که بابت آن دستمزدی دریافت کند). همان‌طور که در بالا اشاره شد، بسیاری از افراد به روشی غیررسمی‌تر در ترجمه درگیر می‌شوند. برای مثال، با استفاده از ترجمه گوگل یا ابزارهای مشابه، یا با میانجی‌گری مکالمه بین عضوی از خانواده و معلم، دکتر، یا شخص دیگری که به زبانی متفاوت صحبت می‌کند (فعالیتی که معمولاً به آن واسطه‌گری زبان گویند). از آنجا که بیشتر مردم احتمالاً به نوعی با ترجمه غیررسمی مواجه می‌شوند یا حتی در آن مشارکت می‌کنند، شاید برای آن‌ها ایجاد درکی عمیق‌تر از این رشته مفید واقع شود. اگر کسی هستید که می‌خواهد درباره ترجمه به هر دلیلی بیشتر بیاموزد، پس این کتاب برای شماست! برای مثال، شاید شما:

- در حال مطالعه زبان دیگری برای بخشی از برنامه تحصیلی خود هستید.
- از طریق زبان دیگر یک رشته تحصیلی (معماری، تجارت، حقوق، علوم، پزشکی، یا هر رشته دیگری) را می‌خوانید.